

Olvassuk Jézussal a Bibliát

11. Az alapozás (Mt 21,42 - olvasd hozzá a 118. zsoltárt)

Bibliaolvasók tudják milyen élet-közeli és személyhez szólók lehetnek egyes bibliai zsoltárok. Távlataik bőven lefedik az emberi életet, annak minden részletével együtt. Jó példái lehetnek a kérésnek és könyörgésnek, csakúgy, mint a hálaadásnak és a köszönetmondásnak. Rá tudnak hangolódni az olvasó érzelmi, de értelmi érdeklődésére is, sőt bizonyos esetben még tükröt is tárnak eléje, hogy abban viszontláthassa magát. Aki nehéz helyzetben nem talál szavakat az imádkozáshoz, egy-egy zsoltár szívesen rendelkezésre bocsátja magát. Van, akit megnyugtat „Az Úr az én pásztorom, nem szűkölködöm...” (23), más kitárulkozhat Isten előtt: „Áldjad én lelkem az Urat és el ne feledd, mennyi jót tett veled” (103). Magáévá teheti az ámuldozó csodálkozást: „Micsoda az emberfia, hogy gondod van rá?” (8). És ha nagyon mélyre esett is, szorongását enyhítheti a 130. zsoltár: „A mélységből kiáltok hozzád, Uram...”

1.

Már az eddigiekben is láttuk, hogy Jézusnál, egészen a haláláig, milyen fontos szerepet játszottak ezek a zsoltárok. Többször is idézte őket. Ezek között a 118. zsoltárt is, amelyet írásmagyarázók valamiféle hálaadó ünnep liturgiájaként tartanak számon. Részt vett benne a nép, a papság, sőt még a zsidósággal szimpatizáló „istenfélők” is. S az egész felépítése mutatja, hogy egyes szakaszait ezek egymásnak felelgetve mondták, esetleg még zenekísérettel is. Keretét az első és utolsó vers adja meg: „Valljátok, hogy jó az Úr!” illetve a hitvallásra felhívás: „Adjatok hálát az Úrnak, mert ő jó...”

Az istentiszteleti rend azonban lehetőséget nyújt az egyes imádkozónak is, hogy az őt éppen foglalkoztató „ügyeket” is beleszőhesse: a nyomorúságát, melyben az Urat hívta, aki meghallgatta; az őt ért durva elutasítást; annak megtapasztalását, hogy „keményen megfeddett az Úr, de nem adott át a halálnak.” Hogy pedig felelgetősen imádkozták, arra jó példa a 19. vers: „Nyissátok meg előttem az igazság kapuit” – ami mutatja, hogy nyilván zarándokok kértek bebocsátást a templomba, míg a papok így feleltek erre: „Megáldunk titeket az Úr házából...”; majd együtt zengték, hogy „Az Úrtól lett ez és ez az a nap, melyet az Úr elrendelt...”

Időszerűségét támasztja alá az is, hogy bőven találunk olyan betéteket, amelyek már nyilván közmondássá lettek, mint például: „Velem van az Úr, nem félek, ember mit árthat nekem?” – vagy: „Jobb az Úrnál keresni oltalmat, mint előkelő emberekben bízni.” És Jézus jeruzsálemi bevonulása történetéből ismerjük az újjongó üdvözlést is: „Áldott, aki jön az Úr nevében...”

Luther wittenbergi professzorsága idején hallgatóinak ismételtlen magyarázta a zsoltárokat. Ennek folyamán különösen is szívéhez nőtt a 118., elannyira, hogy még külön iratot is szentelt neki „Az én szép hitvallásom” címen. Ezzel a megokolással: „...sok bajomban volt segítségemre, amikor se császár, se királyok, se bölcsek, se okosak, se szentek nem tudtak segíteni...” Számára a zsoltár szíve közepét a 17. vers jelentette, amit élete jelmondatául is választott: „Nem halok meg, hanem élek és hirdetem az Úr tetteit.” Az akkori munkáját és annak máig tartó hatását ismerve, megállapíthatjuk, hogy jó versre esett a választása! Ez is mutatja, hogy egy-egy zsoltársor annyira szíven találja olvasóját, hogy szinte teljesen azonosulni tud vele és esetleg egész életére nagy hatással lesz.

2.

A szebbnél- szebb mondások közül azonban kitűnik a 22. vers és el is üt azoktól. Szinte idegen testként hangzik a kőről szóló példázat: „Az a kő, amelyet az építők megvetettek, az lett a sarokkő, az Úrtól lett ez, csodálatos a mi szemünkben”. Első látásra nem kapcsolódik sem a zarándokénekekhez, se a papi válaszhoz. Ám a reformátor ebben látta a zsoltár csúcsát: „A szent kereszténység fejéhez (Jézus Krisztushoz) itt

érkezik el a zsoltáros és példaként festi őt szemünk elé...“ – írta Luther. Ami persze az újabb kori magyarázókat távolról sem tartotta vissza attól, hogy ezt megkérdőjelezzék. Így jutott el egy nemrég elhunyt kutató arra a megállapításra, hogy Máté evangélista ezt a mondatot csak magáért az ószövetségi vonatkozás kedvéért idézte volna, no meg, hogy az ítélettel fenyegetsen...

Az azonban feltűnik, hogy nem csak Máté, de Márk és Lukács evangélisták is idézik ezt a mondatot, mégpedig igen furcsa összefüggésben, a példázathoz hozzáfűzve, amelyet mi a „gyilkos szőlőmunkások“ néven ismerünk. A példázat gazdáról szól, aki, mielőtt elutazna, bérbe adja ki szőlőjét. Visszatértekor pedig embereit küldi el többszörösen a bérlőkhöz, hogy adják át nekik a termés neki járó részét. A bérlők azonban gonoszul bánnak el a küldöttekkel, bántalmazzák őket, s a gazda utolsó kísérletként a saját fiát küldi ugyanazzal a feladattal hozzájuk. Sok sikerrel ő sem járt, mert még az életét is kioltották és „holttestét kidobták a szőlőn kívülre.“

A megdöbbentő példázat elmondása után Jézus megkérdezte hallgatóit, hogy mit tesz a gazda a bérlőkkel? A válasz egyöntetű: pusztítsa el őket, szőlőjét pedig adja bérbe másoknak. Erre kérdezte meg őket Jézus: „Sosem olvastátok az Írásokban?“ – és idézte a zsoltárverset. Mindhárom evangélista azzal fejezi be, hogy Jézus ezzel annyira felbőszítette a főpapokat és írástudókat, hogy legszívesebben azonnal elfogták volna „de féltek a néptől, mert az prófétának tartotta.“

Nehezen lehetne másképp érteni ezt az idézett zsoltárverset, mint ahogy azt maga Jézus Krisztus: Értésére adta az életére törő ellenségeinek, hogy méltatlanok lettek arra a feladatra, amellyel Isten népe őrzésével bízta meg őket. Ezért Isten ezt a szövetséget teljesen új a l a p r a helyezi. Ez pedig ő maga, a „kő“, amelyet ők megvetnek, sőt az életére törnek. Hivatkozhatott volna itt még egy prófétai ígére is, amelyben Isten bejelentette, hogy „A Sionra egy követ teszek le alapul, szilárd követ, drága sarokkövet...“ (Ézs 28, 16). Nos, erre a drága sarokkőre építi fel az ő országát! Csoda-e, ha dühbe jöttek a hivatalosok?

3.

Péter apostol is erre hivatkozhatott, amikor egy sánta meggyógyítása után a tanács elé citáltak őt. Nem ő és társai voltak a béna orvosai, hanem „a Názáreti Jézus Krisztus, akit vádlói megfeszítettek, de akit Isten feltámasztott a halálból... ez lett a sarokkő, amelyet ti, az építők, megvetettetek és nincs üdvösség senki másban...“ (ApCsel 4,11). S Péterrel együtt a többi apostoli tanú is egybehangzóan bizonyítja, hogy Isten ezt a Jézust, mint sarokkövet rendelte Vele való új közösségünk egyetlen szilárd alapjául. S milyen határozott ígéretet olvasunk az Efezusi levélben: „...ráépültetek az apostolok és próféták alapjára, a sarokkő pedig maga Jézus Krisztus“ (Ef 2,20) – amihez Péter levelében még hozzáfűzi a biztatást: „Járuljatok hozzá, mint élő kőhöz ti magatok és épüljete fel lelki házzá...“ (1 Pt 2,4-8).

Hallatlanul időszerű Jézus Krisztusnak ez az azonosulása a zsoltárverssel! Isten tehát őt rendelte avégett, hogy biztos alapokon nyugvó kapcsolatunk legyen Vele. Ahogy azt másutt így fejezte ki: „Senki sem juthat az Atyához, csakis énáltalam“ (Jn 14, 6). A tobzódó istentagadás mai világában ez az egy „kártya“ van a kezünkben: nem juthatunk el Istenhez, az ő közvetítése nélkül!

Ezt pedig ma újra tanulnunk kell, mert mai kereszténységünk hovatovább a legjobb úton van afelé, hogy erről megfeledkezzenek. Amikor manapság nagy múltú egyházak azt latolgatják, hogy vissza kellene térniök a jézusi alapokhoz, akkor ezzel már bevallják, hogy sok mindent kellene lehántaniok magukról, hogy kitessék a drága sarokkő a ráakódott, más rétegek alól! Ugyancsak vigyáznunk kell, nehogy – a korszellemnek engedve! – Jézus Krisztus üzenetét addig szűrjük át mindenféle szűrőkön és addig farigcsáljuk, amíg az éppen az uralkodó korizléshez nem igazítható. S a még mindig olyan fontosnak tartott felekezeti különbségek idején – gondolva Ef 2,20-ra –

tudomásul kell vennünk, hogy a kereszténység „épülete“ százszor megváltozhat, de az a l a p s o h a s e m! Aki azért bármi kísérletet is tesz a megváltoztatására, netán idejétmúlttá tételére, Isten csodálatos művét akarja tönkretenni.

Divatok és ízlések korszellem-változásoknak engedelmessé válnak. De a kő kő marad, a viharok legnagyobb tobzódása közepette is. S mindig lesznek olyanok is, akik ebbe a becses kőbe „belebotlanak“, kitombolják magukat miatta (Ézs 8,14), de akik ráépítik az életüket, nem kell féljenek a viharoktól!

Ha ezt nem hinnénk, akkor hogyan hinnénk Jézus Krisztus ígérését: „Íme, én veletek vagyok a világ végezetéig“? Ámen

Gémes István